zijds het in een bizonder geval geleverd nut van invloed doet zijn op de declaratie.

De heer *Dijker* zegt: een variabel uurloon voor verschillend soort werk is met het tijdtarief als beginsel niet in strijd.

Daarmee kan ik het niet eens zijn. Voor zoover ik begrijpen kan komt een variabel uurloon toegepast *door denzelfden accountant* zoowel met het beginsel van tijdtarief als met het beginsel van prestatietarief in conflict. Ik moet dit bewijzen en vraag daarom: welke zijn de gronden voor de toepassing van een variabel uurloon door denzelfden accountant? Eén van beiden: het geleverde nut óf de arbeidsmoeite, welke dan voor verschillend soort werk per eenheid van tijd van uiteenloopenden graad zou moeten zijn. Slechts indien dit laatste het geval is, zou dit een grond opleveren voor een overeenkomstige gradatie in het uurloon. Evenwel is het onmogelijk de voorkomende opdrachten *vooraf* naar dit gezichtspunt te groepeeren. Slechts in één geval houdt het variabel uurloon klaarblijkelijk verband met het grootere offer, dat de uitvoering van de taak vergt, nl. bij spoedopdrachten, omdat deze den normalen hartslag van de organisatie dermate versnellen, dat een reserve aanwezig moet zijn om den overdruk op te vangen en daardoor storingen te voorkomen. Het aanhouden van deze reserve is een offer, hetwelk zijn compensatie vindt in een verhoogd tarief voor dergelijke opdrachten. Dit is in overeenstemming met den regel, dat de accountant „minstens het offer van zijn arbeidsmoeite moet vergoed krijgen." Het verschuift voor deze gevallen de minimumgrens van het tarief naar boven. *We willen echter ingelicht zijn omtrent de maximumgrens.*

Wanneer het variabel uurloon bedoelt de maximumgrens tot uitdrukking te brengen, kan het derhalve niet gebaseerd zijn op de arbeidsmoeite. Dus moet de grond dan wel zijn het geleverde nut, *m.a.w. de prestatie.* Uurloon, variëerend voor denzelfden accountant voor verschillend soort werk, verschijnt nu in het licht van een prestatietarief op tijdbasis; men zou ook kunnen zeggen: een tijdtarief op prestatiebasis. Het is niet beide, maar geen van beide. Want er is geen direct verband tusschen tijd en prestatie. De verbandlegging kan slechts geschieden bij wijze van compromis. In de practijk zal dit compromis waarschijnlijk uitstekend voldoen — anders zou de heer *Dijker* er geen voorstander van zijn — niettemin blijft het een compromis en als zoodanig kan men het geen toepassing noemen van een *beginsel.*

Nu, tenslotte, moge ik nog iets opmerken over de mogelijkheid van „gerechtvaardigde uitzonderingsgevallen". Strikt genomen — zegt de heer *Dijker* — is het toelaten van moderaties in strijd met het beginsel, doch er is nu eenmaal geen regel zonder uitzonderingen.

Den lezer mag het niet ontgaan dat de heer *Dijker* hier voor het woord *beginsel* zonder overgang het absoluut niet identieke begrip *regel* in de plaats stelt. Daardoor wordt de discussie geheel verplaatst. Immers, ik heb geen stelling genomen tegen het tijdloon als regel, doch tegen tijdloon als beginsel. Zoolang het overgroote deel der accountantswerkzaamheden valt onder de in het slot van mijn vorig artikel genoemde 3 gevallen, zal het tijdloon regel zijn. Verheft men dezen regel echter tot beginsel, dan zal het tijdtarief *zonder eenige uitzondering* als het eenig toelaatbare moeten worden beschouwd. Telkenmale, in honderd gevallen van de honderd, zal dan de bestede tijd, nimmer zal het geleverde nut de norm moeten zijn, naar welke de uitspraak van een arbiter, die over een bestreden declaratie heeft te oordeelen, zich richt. Is er bovendien niet de mogelijkheid, dat de verhouding tusschen regel en uitzondering zich in de toekomst kan wijzigen ten gunste van wat nu uitzondering is? Dat de adviseerende taak van den accountant hoe langer hoe meer aan beteekenis zal winnen? Hoe meer dit het geval zal zijn, des te urgenter het vraagstuk wordt dat hier aan de orde is. Het is naar mijn bescheiden meening niet juist om een regel, die min of meer voortvloeit uit den huidigen stand der beroepsuitoefening, te fixeeren tot een beginsel en derhalve tot een onveranderlijke wet. X

LASTIGE GEVALLEN

De bedoeling van deze rubriek is gelegenheid te bieden lastige gevallen, die zich in de praktijk den accountant in zijn beroep voordoen of kunnen voordoen, — lastig, omdat er een onoplosbare tegenstrijdigheid tusschen theorie en praktijk schijnt te bestaan — hier ter sprake te brengen, resp. ter oplossing aan den lezer voor te leggen. De Redactie doet een voortdurend beroep op allen, die op zulke „gevallen" stuiten, om ze te formuleeren en bij den Secretaris in te zenden.

Geval XI

Mag een accountant een balans waarin steekpenningen zijn verwerkt zonder voorbehoud teekenen?

Een accountant teekent bij een vennootschap, in een branche waar algemeen gebruikelijk is steekpenningen te geven, een balans.

Hij vindt in het kasboek niet onbelangrijke bedragen als steekpenningen, waarvoor uit den aard der zaak geen kwitanties van derden aanwezig zijn.

Van de steekpenningen wordt wel een staat opgemaakt, vermeldende op welke leveringen zij betrekking hebben en deze staat wordt door de Commissarissen, die in dezelfde branche werkzaam zijn, nagezien en voor accoord geparafeerd.

Mag een accountant deze balans zonder voorbehoud teekenen? Zoo neen, hoe moet dan ongeveer de redactie van een dergelijk voorbehoud luiden? X

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFT-LITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

Redactie: Mej. Dr. R. PHILIPS en Drs. G. L. GROENEVELD voor bedrijfseconomie en J. P. DE HAAN en J. C. SPANGENBERG voor accountancy

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Accounting for fleet corporation vessels

Will, A. — De door de U.S. Shipping Board gegeven instructies betreffende de administratie en contrôle der exploitatie van Fleet Corporation schepen worden besproken; deze instructies maken deel uit van het z.g. „lump sum agreement".

A III 3 *The Journal of Accountancy April 1931*

Accounting aspects of the bank-holding corporation

Cartinhour, G. T. — Besproken worden eenige problemen bij het opstellen van balansen en financieele rapporten van bank-holdings.

A III 3 *The Journal of Accountancy April 1931*

Shipping account

Collins, R. E. — Ten behoeve van de jongere assistenten worden eenige bij reederijen in gebruik zijnde grootboekrekeningen besproken.

A III 3 *The Accountants' Journal April 1931*

De mechanische administratie van een groenten- en bloemenveiling

Smit, J. — Een korte beschrijving wordt gegeven van het veilingwezen bij de tuinders, terwijl in vervolgartikelen de mechanische administratie der veilingen wordt besproken.

A III 3 *Administratieve Arbeid April/Mei/Juni 1931*

NEDERLANDS INSTITUUT VAN REGISTERACCOUNTANTS BIBLIOTHEEK

Organisation bancaire
Lambert, R. — De algemeene principes voor de organisatie van de effecten-afdeeling worden besproken.
A III 3 *Mon Bureau April 1931*

Appareils et machines en usage dans les comptabilités organisées
Ravisse, G. — Na een algemeene inleiding, waarin o.a. besproken worden de principes, waarop de toepassing van kantoormachines berust en de historische ontwikkeling van het gebruik ervan, wordt een overzicht en beschrijving gegeven van de meest bekende kantoorapparaten en machines.
A III 3 *Mon Bureau Mei/Juni/Juli 1931*

Holding companies and their accounts
Marsh, F. C. — Eenige beschouwingen over holding-companies en hare balansen en winstrekeningen. Schrijver brengt eenige bezwaren tegen consolidated balance sheets naar voren, o.a. de mogelijke ongelijke balansdatum der onderhoorige maatschappijen.
A III 3 *The Accountants' Journal Juni 1931*

Een toepassing van de Hollerith machines op de administratie van een goederenhandel
Schenk, J. — In een reeks vervolgartikelen wordt de gemechaniseerde administratie der inkoopen, verkoopen enz. van een goederenhandel (in een groot aantal verschillende artikelen) besproken.
A III 3 *Administratieve Arbeid Mei/Juni/Juli 1931*

Het centrale girokantoor
Redactie. — De hoofdlijnen van de organisatie en van de gevolgde werkwijze worden behandeld.
A III 3 *Administratieve Arbeid Mei/Juni 1931*

Motion-picture production accountant
Brewster, H. S. — Uitgebreide gegevens betreffende de organisatie en de administratieve inrichting van een film-studio worden gegeven.
A III 3 *The Journal of Accountancy Mei 1930*

General principles of factory costing
Walker, P. H. — Het invoeren van een efficient systeem van kostprijsberekening is één der meest nuttige daden, welke een accountant voor zijn cliënten kan verrichten. De algemeene principes der kostprijscalculatie worden uiteengezet, waarbij o.a. uitvoerig de verschillende loonstelsels worden besproken.
A III 3 *The Incorporated Accountants' Journal Mei 1931*

Accounting problems of the unincorporated investment
Preinreich, G. A. D. — De in het administratie- en rekeningsysteem op te lossen problemen voor een duidelijke verantwcording der financieele positie, der verschillende inkomsten enz. worden aan de hand van voorbeelden uiteengezet.
A III 3 *The Journal of Accountancy Mei 1931*

Organisation d'une comptabilité des commissions
Barreau, L. — Een vereenvoudigde administratieve organisatie van een commissiehandel met velerlei agenturen en vertegenwoordigers wordt behandeld.
A III 3 *Mon Bureau April 1931*

IV. LEER VAN DE CONTROLE

The small audit
Barraclough, S. E. — Betoogd wordt, dat vooral de controle van kleinere zaken voor de jongere assistenten van nut kan zijn door het opdoen van menschenkennis en het aanleeren van een tactvol optreden.
A IV 3 *The Accountants' Journal April 1931*

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMEENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

II. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE ALS WETENSCHAP

Wiskunde aan de H.B.S. A
Elte, Dr. E. L. — Schr. acht het gewenscht, dat aan de H.B.S.-A wiskunde worde onderwezen naar de behoeften der maatschappijwetenschappen. Schr. wijst op de toenemende beteekenis van de economische statistiek in de bedrijven en acht daarom een aansluitenden wiskundigen grondslag voor de leerlingen noodzakelijk.
B a II 4
Tijdschrift v. h. Nat. Bureau v. Onderwijs op econ. grondslag, enz. Jan./Febr. 1931

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Le centre d'information économique de l'office national du commerce extérieur
Banceron, M. — Behandeld wordt de inrichting van deze economische inlichtingsdienst, waaraan naast de bibliotheek, verbonden is een archief, waar de voornaamste economische publicaties (dagblad- en tijdschriftartikelen, officieele statistieken enz.) worden verzameld.
B a III 1 *Mon Bureau Juni 1931*

Internationale organisatie der documentatie
Donker Duyvis, Ir. F. — Schr. geeft een overzicht van den arbeid van het Institut International de Bibliographie.
B a III 1 *De Nederl. Mercuur 20 Aug. 1931*

Inventaire permanent par graphiques à fils
Billard, Ch. — Beschreven wordt een controle systeem door middel van grafieken op de grondstoffen-voorraad, producten en onderhanden werken. De methode berust op een analoog principe als dat van Gantt.
B a III 2 *Mon Bureau April 1931*

Les services de statistiques économiques dans l'industrie privée
Caumartin, J. — Het nut der economische statistieken wordt uiteengezet en meerdere activiteit van Fransche zijde bepleit voor het verzamelen van bedrijfseconomische gegevens, waarbij een schema gegeven wordt van de organisatie en de taak van een statistisch bureau.
B a III 2 Mon Bureau Mei 1931

IV. LEER VAN DEN KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Les éléments du prix de revient
Delaporte, E. R. — Onderscheiden worden 1) Prix de revient d'usine, voor welke de afgewerkte producten naar het magazijn gaan, 2) prix de revient commercial (met inbegrip van verkoopkosten en rente) en 3) prix de revient globale à la vente (met inbegrip der algemeene kosten). De verschillende factoren dezer kostprijzen worden nagegaan.
B a IV 2a *Mon Bureau Juni 1931*

Some notes on shoe manufacturers' costs
Robinson, W. — Beschreven wordt de kostprijs-calculatie en administratie van een schoenfabriek.
B a IV 2b *The Incorporated Accountants' Journal Juni 1931*

Some aspects of goodwill
Walton, R. — Eenige beschouwingen worden gewijd aan de betaling, kapitalisatie en waardeering van goodwill, bij welke laatste alleen de earning capacity methode wordt besproken.
B a IV 8 *The Accountants' Journal April 1931*

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Systeem ter beoordeeling van de credietwaardigheid van gemeenten
Bruijne, E. de — In dit vervolgartikel worden als verdere factoren ter beoordeeling van de draagkracht van gemeenten genoemd de belastingopbrengst per inwoner en de opbrengst van de personeele belasting. Het financieel beleid blijkt uit de gewone uitgaven en uit den schuldenlast.
B a V 5a *Administratieve Arbeid April 1931*

Forms of security for bank overdrafts
Cunliffe, W. — Uitvoerig worden de zekerheden beschreven, welke door de Engelsche banken, bij „over-trekking" kunnen worden gevraagd.
B a V 3a *The Accountants' Journal Mei 1931*

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

De leiding der gemeente-bedrijven
De vraag, of de leiding van z.g. „technische" bedrijven in de handen van technici moet worden gelegd, wordt ontkennend beantwoord.
B a VI 3 *Maandblad v. Gemeente-belangen Aug. 1931*

Over de vestiging van industrieën in de nabijheid van zeehavens en over economisch-geografisch standplaatsonderzoek
Boerman, Prof. W. E. — Schr. laat zien, mede aan de hand van de literatuur, welk een groot aantal factoren de vestigingsplaats beinvloeden. Schr. bepleit daarom centrale economisch-geografische opneming en documentatie van Nederland.
B a VI 8 *Tijdschrift v. Econ. Geografie Sept. 1931*

The economics of rationalization

Hill, H. F. — Bij de beoordeeling hiervan dienen alle factoren in acht genomen te worden, de arbeider, de ondernemer, de industrie individueel en in haar geheel, nationaal en internationaal. Met al haar fouten en feilen opent rationalisatie de mogelijkheid voor een verbeterden levensstandaard
B a VI 13 *The Accountants' Journal Juni 1931*

Agenda en archief

Kummer, J. Th. — Uitvoerige beschrijving van de regeling van den rondgang der stukken door het bedrijf en de controle hierop. Deze is de taak van de z.g. „agenda", als onderdeel van het archiefwerk.
B a VI 13 *Administratieve Arbeid April/Mei 1931*

La rationalisation et la crise économique

Chatelier, H. le — Schrijver ziet als doel van de rationalisatie, welke overigens geen nieuw principe is, voornamelijk de verlaging van den kostprijs. Voorbeelden van rationalisatie zijn de verticale en horizontale concentratie, standaardisatie enz. De economische crisis is niet te wijten aan de rationalisatie, hetgeen uiteengezet wordt door beschrijving van het verloop der crisis en van den economischen toestand in Engeland, Amerika, Duitschland en Frankrijk.
B a VI 13 *Mon Bureau Juni 1931*

De leiding der gemeente-bedrijven

De vraag, of de leiding van z.g. „technische" bedrijven in de handen van technici moet worden gelegd, wordt ontkennend beantwoord.
B a VI 16 *Maandblad v. Gemeente-belangen Aug. 1931*

De karaktereigenschappen van den bedrijfsleider en zijn verhouding tot het personeel

Slegtenhorst, H. J. — Een scheiding dient gemaakt te worden tusschen de leiders van particuliere en die van overheidsbedrijven. De eigenschappen, welke een leider moet hebben, zijn o.a. een veelomvattende kennis van het bedrijf, menschenkennis, initiatief, scherpe opmerkingsgave, associatief geheugen. Tegenover personeel geven zelfbeheersching, moraliteit en objectiviteit een zeker overwicht.
B a VI 16 *Administratieve Arbeid April 1931*

Le rôle du laboratoire dans la fabrication

Ravisse, G. — De beteekenis van het laboratorium voor de moderne industrie is zeer groot door de aanzienlijke besparingen, welke door in het laboratorium uitgedachte verbeteringen kunnen worden verkregen. De laboratoria van de Citroën-fabrieken worden beschreven.
B a VI 19 *Mon Bureau, Mei 1931*

Un tableau de distribution du travail pour une petite entreprise

Bilard-Thumen Ch. — De voorbereiding van het werk omvat het vaststellen van een fabricageplan en van de fabricagemethoden (met inbegrip der tijdstudie), het in werking stellen en de controle op het bedrijf. Voor controle op den stand en den gang van het werk kunnen planborden worden gebruikt, waarvan een model voor een klein bedrijf wordt beschreven.
B a VI 19 *Mon Bureau Mei 1931*

L'organisation rationelle d'une usine à fabrications variées et par faibles quantités

Ivanow, G. — Als voorbeeld van een industrie met velerlei verschillende fabricage en in geringe hoeveelheden wordt de vliegtuigenfabriek besproken. Het in het algemeen ontbreken van specialisatie bij deze industrie doet afbreuk aan den eisch van rationalisatie. Een schema voor een zeer rationeele organisatie wordt gegeven.
B a VI 19 *Mon Bureau April 1931*

Inventaire permanent par graphiques à fils

Billard, Ch. — Beschreven wordt een contrôle systeem door middel van grafieken op de grondstoffen-voorraad, producten en onderhanden werken. De methode berust op een analoog principe als dat van Gantt.
B a VI 20 *Mon Bureau April 1931*

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Gezondheid der arbeidskrachten

Havermans, Drs. F. M. — De aandacht wordt gevestigd op eenige afwijkingen in het individu, welke bij het medisch onderzoek vaak niet worden opgemerkt. en welke den werkgever plotseling een zware verantwoordelijkheid kunnen opleggen.
B a VII 5 *Administratieve Arbeid April 1931*

Verlichting in bedrijfskantoren en daarmede gelijk te stellen lokaliteiten

Redactie. — De invloed van de verlichtingsfactor op de arbeidsprestaties wordt verklaard. De algemeene gebreken van vele verlichtingsinstallaties worden genoemd. In een vervolgartikel worden de grondslagen der lichttechniek uiteengezet en de verschillende lichtverdeelingen besproken. In het algemeen dient aan een algemeene verlichting de voorkeur gegeven te worden, boven de z.g. plaatselijke verlichting.
B a VII 5 *Administratieve Arbeid Mei/Juni 1931*

De karaktereigenschappen van den bedrijfsleider en zijn verhouding tot het personeel

Slegtenhorst, H. J. — Een scheiding dient gemaakt te worden tusschen de leiders van particuliere en die van overheidsbedrijven. De eigenschappen, welke een leider moet hebben, zijn o.a. een veelomvattende kennis van het bedrijf, menschenkennis, initiatief, scherpe opmerkingsgave, associatief geheugen. Tegenover personeel geven zelfbeheersching, moraliteit en objectiviteit een zeker overwicht.
B a VII 5 *Administratieve Arbeid April 1931*

Vragenlijsten voor personeelskeuze

Wolff, W. H. — Besproken wordt wat wel en wat niet bij het opstellen van vragenlijsten van belang is.
B a VII 5 *Administratieve Arbeid April 1931*

b. BIJZONDERE BEDRIJVEN

V. INDUSTRIE

Het einde van het internationale stikstofkartel

Holtrop, Dr. M. W. — Schr. zet uiteen, welke factoren geleid hebben tot het uiteenvallen van het internationale stikstofkartel, de Convention de l'Industrie de l'Azote.
B b V 2 *Econ. Statistische Ber. 16 Sept. 1931*

De handelspolitieke gevolgen van het uiteenvallen van het stikstofkartel

Holtrop, Dr. M. W. — Na het uiteenvallen van het stikstofkartel is de invoer van stikstofmeststoffen in alle Europeesche landen, behalve Nederland, Engeland en Noorwegen, onmogelijk geworden door de getroffen protectionnistische maatregelen. Het gevolg was een catastrofale prijsdaling voor ammoniakstikstof op de Nederlandsche markt, die het voornaamste strijdgebied is gaan vormen.
B b V 2 *Econ. Statistische Ber. 23 Sept. 1931*

De opkomst van de Noord-Brabantsche industrie

Sneller, Prof. Dr. Z. W. — Schr. geeft een schets van de ontwikkeling van de Noord-Brabantsche industrie, in het bijzonder de textiel- en schoenindustrie.
B b V 13 *Bijvoegsel Econ. Stat. Ber. 9 Sept. 1931*

De opkomst van de Noord-Brabantsche industrie

Sneller, Prof. Dr. Z. W. — Schr. geeft een schets van de ontwikkeling van de Noord-Brabantsche industrie, in het bijzonder de textiel- en schoenindustrie.
B b V 15 *Bijvoegsel Econ. Stat. Ber. 9 Sept. 1931*

Some notes on shoe manufacturers' costs

Robinson, W. — Beschreven wordt de kostprijs-calculatie en -administratie van een schoenfabriek.
B b V 15 *The Incorporated Accountants' Journal Juni 1931*

De Nederlandsche sigarennijverheid

Putt, H. van der. — Schr. deelt een aantal wetenswaardigheden mede omtrent de Nederlandsche sigarennijverheid.
B b V 16 e *Bijvoegsel Econ. Stat. Ber. 9 Sept. 1931*

De Nederlandsche wolnijverheid

Spaendonck, Mr. B. J. van — Korte schets van de Nederlandsche wolnijverheid.
B b V 13 *Bijvoegsel Econ. Stat. Ber. 1931 9 Sept.*

De Brabantsche lederindustrie

Loo, Mr. W. P. M. — Korte schets van de Brabantsche lederindustrie.
B b V 15 *Bijvoegsel Econ. Stat. Ber. 9 Sept. 1931*

VI. HANDEL

Drukke en stille winkeluren

Schmall, J. J. R. — Schr. vestigt de aandacht op kwantitatieve

metingen van het verloop van drukke en stille uren in winkelzaken.
B b VI 4 *De Nederl. Mercuur 13 Aug. 1931*

IX. VERZEKERING

Eenige verschillen tusschen Nederlandsche en Engelsche condities op het gebied van transportverzekering

B u y s, Mr. M. — Schr. geeft aan, welke verschillen er bestaan tusschen Nederlandsche en Engelsche condities in de transportverzekering. De vraag, welke polis de voorkeur verdient kan niet a priori worden beantwoord.
B b IX 5 *De Nederl. Mercuur 13 Aug. 1931*

BOEKEN-REPERTORIUM

A. ACCOUNTANCY

III. LEER VAN DE INRICHTING

Barwanitz, R. Buchhaltung für Kleinbetriebe und den Einzelhandel. Berlin, 1931.

Cross, H. The book-keeping student's guide. London, 1931.

Curtis, C. R. Currency accounts in Sterling books. A new system for the treatment of currency in the books of traders, bankers. London, 1931.

Franks, Walter Hall. Bookkeeping and costfinding for dry-cleaners. New York, 1931.

Industrielles Rechnungswesen. 1. Teil. Grundlagen, bearb. vom Ausschusz für industrielles Rechnungswesen beim VDI in Verbindung mit dem VDMA. Berlin, 1931.

Schäfer, Hans. Handbuch für das Lohn- und Personalbüro. München, 1931.

Lüdke, Hermann. Buchhaltung. Berlin, 1931.

Moetteli, H. Organisationsfragen im Rechnungswesen der Industrie. Zürich, 1931.

IV. LEER VAN DE CONTROLE

Lizius, Maximilian. Anleitung zur Vornahme von Kassenprüfungen bei den Finanzämtern. München, 1931.

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMEENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

II. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE ALS WETENSCHAP

Beach, T. and *G. F. Carpenter.* Introduction to business economics. London, 1931.

Bericht über die Sitzung des Ausschusses für Handels-Hochschulen. Berlin, 1931.

Leitner, Friedrich. Renaissance der Privatwirtschaftslehre. Berlin, 1931.

III. WAARNEMINGSMIDDELEN

Schulz-Mehrin, Otto. Der Betriebsvergleich im Maschinenbau. Berlin, 1930.

IV. LEER VAN DEN KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Götze, Hermann. Bilanzierung und Bewertung. Berlin, 1931.

Henzel, Fritz. Erfassung und Verrechnung der Gemeinkosten in der Unternehmung. Berlin, 1931.

Hempelmann, Albert. Die Verrechnungspreisfragen im Rahmen des industriellen Verrechnungswesens. Düsseldorf, 1931.

Kreis, Heinrich. Der Widerstreit der Verrechnungspreiszwecke in der Praxis. Düsseldorf, 1931.

Meister, Georg. Grundlagen für die Kalkulation von Heizungsanlagen. Gera, 1931.

Moeller, Walter. Selbstkostenrechnung eines Werkes der Kupferhalbzeugindustrie. Berlin, 1931.

Opitz, A. Grundlagen für die Kalkulation sanitärer Anlagen. Organisation für Heizungs- und Installationsbetriebe. Gera, 1931.

Renaud, A. J. W. Groot- en kleinhandelsprijzen in Nederland en België. Haarlem, 1931.

Ueber die Preisbildung des Kaffees in der Schweiz. Veröffentlichung der Preisbildungskommission des Eidg. Volkswirtschaftsdepartementes. Bern, 1931.

Wagenführ, Rolf. Bestimmungsgründe der Häute- und Lederpreise. Berlin, 1931.

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Feger, Guido. Holding-Gesellschaften. Eine Orientierung uber ihre wirtschaftlichen Missionen und über ihre privilegierte Stellung. Zürich, 1931.

Hauck, Erich. Die Pariser Börse und ihre Geschäfte. Berlin, 1931.

Kurz, Hermann. Die Schweizer Effektenbörsen, ihre Organisation, ihre Geschäfte und ihre volkswirtschaftliche Bedeutung. Mit einem Anhang: Gesetze, Statuten, Reglemente und Usancen der Effektenbörsen der Schweiz, zusammengestellt und mit Sachregister versehen von Ernst Ackermann. Zürich, 1931.

Holmes, G. J. Investment and speculation. New York, 1931.

Lorenz and *Mott-Smith.* Financial problems of instalment selling. London, 1931.

Sommerfeld, H. Börsenverkehr und Börsengeschäfte. Berlin, 1931.

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Bigelow, B. This time-analysis taught our salesmen to manage themselves. New York, 1931.

Casson, H. N. A complete advertising course. London, 1931.

Cox, R. H. W. The lay-out of advertisements. With notes on the mechanical processes of production. London, 1931.

Doesschate, J. F. ten. Plaats en taak van den grossier in het distributie-proces. Den Haag, 1931.

Feger, Guido. Holding-Gesellschaften. Eine Orientierung über ihre wirtschaftlichen Missionen und über ihre privilegierte Stellung. Zürich. 1931.

Feldmann, Markus. Kartelle, Trusts und Monopole im Verhältnis zur Handels- und Gewerbefreiheit. Basel, 1931.

Fernald, C. H. Modern selling. New York, 1931.

Gabet, Henri. L'art d'être vendeur. Paris, 1931.

Gemmill, P. F. Economics of American business. New York, 1931.

Haney, L. H. Business forecasting. Boston, 1931.

Hill, Norman L. International administration. New York, 1931.

Keiser, Günther. Die kapitalistische Konzentration. Beiträge zu ihrer Theorie und Begriffsbildung. Berlin, 1931.

Leahy, William Harrall. Window display profit. New York, 1931.

Leiber, Hermann. Zeitvorgabe und Arbeitsvorbereitung in Instandesetzungswerkstätten. Düsseldorf, 1931.

Mayer, F. Vom erfolgreichen Verkaufen. Notwendige Voraussetzungen. Stuttgart, 1931.

Mensch, Der, und die Rationalisierung. I. Fragen der Arbeits- und Berufsauslese, der Berufsausbildung und Bestgestaltung der Arbeit. Hrsg. vom Reichskuratorium für Wirtschaftlichkeit. Jena, 1931.

Organisationsformen, Moderne, der öffentlichen Unternehmung. Hrsg. von Julius Landmann. München, 1931.

Rost, Georg. Übungskontor. Organisation und Technik der Arbeiten im kaufmännischen Kontor. Stuttgart, 1931.

Rubey, H. Industrial organization. Boston, 1931.